

iMoRe №176. Оптимізація мережі Центрів надання адміністративних послуг

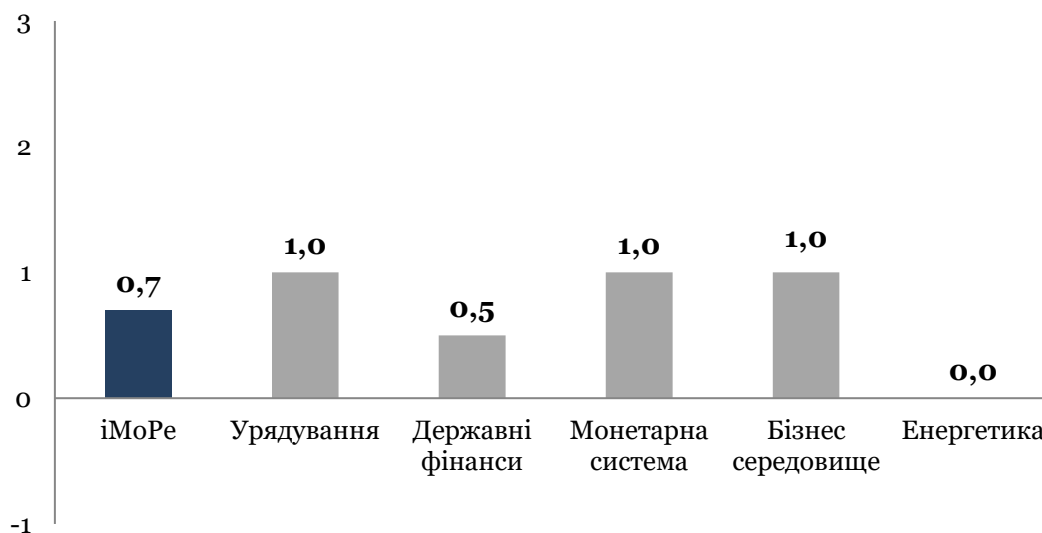
Індекс моніторингу реформ (iMoRe) становить +0,7 бала за період з 20 грудня 2021 року по 2 січня 2022 року з можливих значень від -5,0 до +5,0. У попередньому раунді індекс дорівнював +1 бал.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ

Індекс реформ може приймати значення від -5 до +5, значення вище за +2 розглядається як прийнятний темп реформ

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання

Основні події раунду

1. Зміни у правилах ліцензування, реєстрації та провадження діяльності небанківськими фінустановами, +1,3 бала

Національний банк України продовжує удосконалювати регулювання для небанківських фінустанов. Постанова [№ 153 від 24.12.2021](#) спрощує бюрократичні процедури, що передують початку роботи фінустанови та осіб, що мають право надавати фінансові послуги. Зокрема передбачене право установ не подавати до Нацбанку деякі документи, які вже було надано раніше, якщо інформація в них є актуальною. Також тепер фінустанова одночасно з отриманням ліцензії буде додана до відповідних реєстрів, що скоротить час від подачі документів до початку роботи.

Коментар

«Документ комплексно впорядковує питання доступу до ринку та провадження діяльності небанківських фінансових компаній. Зокрема передбачено:

- зменшення до 30 днів строку отримання ліцензії внаслідок об'єднання процедур включення до реєстру та ліцензування;*
- оптимізація пакету документів для отримання ліцензії та порядку їх подання до регулятора;*
- посилення вимог до фінансового стану небанківських фінансових установ, ділової репутації і процедури її оцінки і т.д;*
- не потрібно “переліцензування”, якщо на момент прийняття цих правил є чинна ліцензія.*

Документ складний для сприйняття, проте в цілому сприятиме розвитку прозорого, стійкого та безпечного ринку фінансових послуг».

Олена Коробкова, Голова Ради Національної асоціації банків України

2. Нові правила для надавачів супровідних послуг на ринку фінансового лізингу, +0,8 бала

Нацбанк розробив регулювання для надавачів посередницьких (наприклад, інформаційні послуги) та допоміжних (наприклад, страхування) послуг у сфері фінансового лізингу. Постанова [№ 156 від 29 грудня 2021](#) направлена на захист прав сторін при наданні та отриманні таких послуг. Вона вимагає деталізації домовленостей у договорі між лізингодавцем та агентом (надавачем посередницьких послуг) та доступності інформації (у договорі чи на сайті лізингодавця) про посередників, з якими він співпрацює.

Коментар

«Прийняття цього Положення обумовлено вимогами Закону України «Про фінансовий лізинг» (№ 1201-IX). Його метою є посилення захисту клієнтів (лізингоодержувачів).

Водночас, у Положенні до супровідних послуг (наприклад, послуг СТО з техобслуговування лізингового авто), фактично застосовані підходи зі сфери регулювання діяльності кредитних посередників, які продають кредитні продукти фінустанов, а не надають абсолютно самостійні послуги. Як наслідок, на лізингодавців покладено низку обтяжливих зобов'язань, які суттєво збільшать їхні витрати, проте не будуть корисними їхнім клієнтам».

Олена Коробкова, Голова Ради Національної асоціації банків України

3. Закон, який дасть змогу оскаржити передання заарештованого майна до АРМА, +0,5 бала

Закон [1942-IX](#) від 14.12.2021 створює можливості для повернення арештованого майна власнику, якщо рішенням прокурора або суду скасовано арешт прийнятих в управління активів та/або скасовано передачу активів в управління Національному агентству з розшуку та менеджменту активів (АРМА). Також закон встановлює право Голови АРМА своїм наказом встановлювати кількість своїх заступників та призначати їх на посаду за умови, що вони відповідають критеріям, встановленим для Голови Національного агентства, – зокрема є громадянами України, мають вищу юридичну освіту, досвід керівної роботи в органах влади та міжнародних організаціях, володіють державною мовою. Експерти поставили закону суперечливі оцінки: і негативні, і позитивні. Їх медіана склала +0,5 бала.

Коментарі

«Цей закон надає можливість Голові АРМА самостійно визначати кількість своїх заступників (на відміну від попередньої редакції Закону, що передбачала лише двох заступників). Більша кількість заступників необхідна, оскільки крім основних функцій АРМА (з виявлення/розшуку та управління активами) необхідно забезпечити координацію організаційно-адміністративної, нормотворчої діяльності Агентства, моніторинг ефективності управління та здійснення співробітництва з органами іноземних держав, до компетенції яких належить питання виявлення, розшуку та управління активами тощо.

Збільшення кількості заступників дозволить забезпечити упорядкування та виконання численних функцій Агентства на достатньому рівні, що позитивно відобразиться на виконанні завдань окремих кримінальних проваджень та забезпечить розвиток державної політики у сфері виявлення та розшуку активів й управління арештованими активами».

Олександр Калітенко, TI Ukraine

«Відповідно до прийнятого закону Голова Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – Національне агентство) призначає заступників, кількісний склад яких Голова Національного агентства визначає своїм наказом (зміни до ст. 7 Закону).

Однак надання повноважень Голові Національного агентства визначати кількість своїх заступників власним наказом є необґрунтованим. Згідно з ч. 1 ст. 2 Закону, Національне агентство є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом. Відповідно, загальні питання організації діяльності Національного агентства повинні узгоджуватися з нормативно-правовими приписами щодо організації діяльності органів виконавчої влади. В абз. 3 ч. 2 ст. 19 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» встановлено, що кількість заступників керівника центрального органу виконавчої влади визначається Кабінетом Міністрів України на основі обґрунтованого подання відповідного керівника. Очевидно, що зазначена норма пов'язана як із запобіганням утворенню значної кількості посад з однорідними функціями, так і з формуванням Кабінетом Міністрів України бюджетної політики держави та визначенням напрямів розподілу бюджетних коштів».

Олег Іванов, незалежний експерт

«Прийнятий закон уточнює норму щодо повернення активу власнику у разі скасування судом передачі активів в управління АРМА. Втім, ці зміни внесені лише до Закону про АРМА, тоді як їх потрібно було б належно вказати насамперед у процесуальних кодексах (Кримінальний процесуальний кодекс України та Цивільний процесуальний кодекс України), але до Кодексів зміни не внесені. Окрім того, закон дозволяє Голові АРМА самотійно визначати кількість своїх заступників: це негативна зміна. Раніше закон чітко визначав наявність у Голови АРМА двох заступників, зараз же їхня кількість може бути будь-якою».

Антон Марчук, Центр протидії корупції

4. Закон щодо спеціальних умов оподаткування резидентів «Дія Сіті», 0,0 бала

У серпні президент [підписав](#) закон, що запровадив правовий режим «Дія Сіті» для компаній, що працюють у цифровій сфері. Однак спецрежим не міг почати функціонувати без змін до Податкового кодексу, які б визначали режим оподаткування резидентів платформи. Закон [1946-IX](#) від 14.12.2021 вносить зміни до Податкового кодексу та визначає, що резиденти правового режиму «Дія Сіті» можуть обрати одну з двох опцій сплати корпоративного податку — податок на виведений капітал 9% або податок на прибуток — 18%. Для працівників компаній, що доєдналися до «Дія Сіті», діють спеціальні ставки податків, аналогічні ставкам для ФОПів на спрощеній системі оподаткування: податок на доходи фізичних осіб — 5% (загальна ставка для найманих працівників в Україні — 18%), єдиний соціальний внесок — 22% від мінімальної зарплати, військовий збір — 1,5%. Якщо працівник отримує понад 240

тис. євро на рік, ПДФО з суми вище ліміту зростає до 18%. Закон отримав суперечливі оцінки від експертів, їхня медіана — 0 балів.

Коментарі

«Частина IT-спільноти неоднозначно сприймає цю ініціативу через ризики формування залежності фахівців від роботодавця, примусу їх до укладання не вигідних контрактів».

Дмитро Яровий, KSE

«Потенційні проблеми регуляції — це інституціоналізація галузевого підходу до оподаткування та нейтралізація найсильніших політекономічних гравців, які захищали можливість співпраці з ФОП з групи. Це може бути підготовкою до знищення фрілансу в інших галузях. Закон — частина дуже контроверсійного, м'яко кажучи, проекту "Дія Сіті", який може суттєво зашкодити розвитку IT-сектору в Україні».

Володимир Дубровський, старший економіст та член Наглядової Ради, CASE Україна

5. Уряд звільнив від використання РРО підприємців, що працюють в селах, 0,0 бала

З моменту ухвалення 2019 року [пакету законів](#) про впровадження реєстраторів розрахункових операцій для підприємців, що обрали спрощену систему оподаткування, в країні періодично відбувалися [мітинги](#) за скасування або відтермінування впровадження цих законів. Восени 2021 року ВРУ намагалася ухвалити закон про скасування необхідності РРО для певних типів ФОПів, але закон [провалився](#) у першому читанні. У грудні Кабінет Міністрів постановою [№ 1359](#) скасував необхідність використовувати РРО на території сіл при продажу товарів (крім підакцизних) за умови використання розрахункових книжок та книг обліку розрахункових операцій, якщо річний обсяг операцій не перевищує 1,09 млн грн.

Коментарі

«Крапля здорового глузду — в селах практично неможливо перевищити дозволений законом ліміт застосування єдиного податку. Але це має бути вирішене законом, а не постановою уряду. Також, від застосування РРО мають бути звільнені всі решта підприємців, які за об'єктивними характеристиками не мають змоги перевищити дозволені законом ліміти, незалежно від галузей».

Володимир Дубровський, старший економіст та член Наглядової Ради, CASE Україна

«Це покращить ситуацію, адже в селах відсутній стабільний інтернет, тому забезпечити роботу ПРРО дуже складно. У подальшому треба розширити коло підприємців, яким не потрібно застосовувати ПРРО».

Ілля Несходовський, директор Інституту соціально-економічної трансформації

«Скасування обов'язкового застосування ПРРО у селах — цілком логічний крок, зважаючи на те, що оборот підприємців там рідко перевищує 167 мінімальних зарплат на рік, а якість інтернету не завжди достатня для застосування ПРРО. З іншого боку, дрібні підприємці у невеликих містах часто знаходяться не в кращому становищі, ніж підприємці у селах. Тому логічно було б прив'язуватися до обсягу операцій (скасувати ПРРО для всіх підприємців, які не перевищують ліміт річного обсягу операцій), а не до місця роботи підприємців».

Ілона Сологуб, науковий редактор, «Вокс Україна»

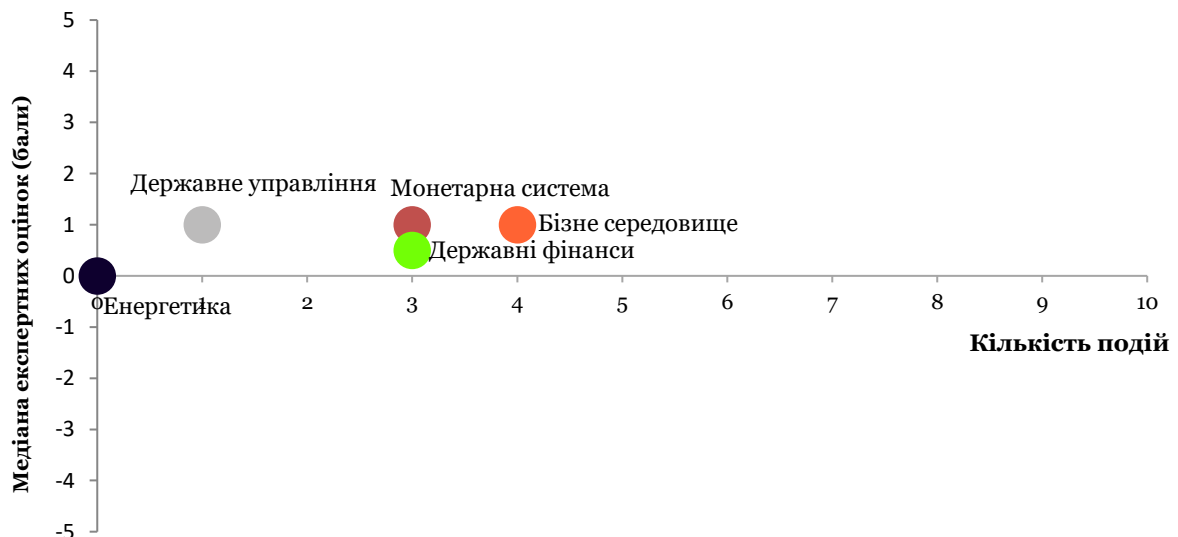
Графік 3. Події, що визначали значення індексу, оцінка події є сумою її оцінок за напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5

Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками

Державне управління	+1,0
Закон, який дасть змогу оскаржити передання заарештованого майна до АРМА	+0,5
Державні фінанси	+0,5
Закон щодо спеціальних умов оподаткування резидентів «Дія Сіті»	0,0
Зміни до Податкового кодексу та деяких законів щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень	+0,5
Уряд звільнив від використання РРО підприємців, що працюють в селах	0,0
Монетарна система	+1,0
Правила ліцензування, реєстрації та провадження діяльності небанківськими фінансовими установами зазнали змін	+1,3
Оновлено вимоги до перевірки джерел формування окремих складових регулятивного капіталу	+1,3
Упроваджено вимоги до розрахунку банками мінімального розміру ринкового ризику	+1,8
Бізнес середовище	+1,0
Уряд спростив реєстрацію технологічних транспортних засобів	+1,0
Приаеродромні території будуть забудовуватися за новим порядком	+0,5
Мінінфраструктури впровадило систему штрихкодів усіх дозволів для перевізників	+1,0
На ринку фінансового лізингу з'являться нові правила для надавачів супровідних послуг	+0,8
Енергетика	0,0

Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій

(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (ІМоРе) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси
3. Монетарна система
4. Бізнес середовище
5. Енергетика

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org.

VoxUkraine- це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.